ЮБИЛЕЙ

ВАТĂЛМА ТА ВĂХĂТ ÇУК

Аставатăп, ку çынна пĕрремĕш хут курсан питĕ тĕлĕннĕччĕ. Вăл, чăваш арçыннин кĕпипе, çăпата сырнă, хулпуççи урлă енчĕк-сумка çакса янăскер, хулари халăхсен хушшинче иртттерекен мĕнле-тĕр мероприятие хутшăнса чăвашла юрă юрласа пăнăччĕ.

Шăнкăр кăна шăнкăр
шывсем юхаççĕ,
Шăнкăрчă чĕпписем
шывне ĕçеççĕ,
Шăнкăрч чĕпсем шыв
ĕçнĕ чух,
Сарă кайăк юрланă чух,
Килĕр, ырă тăвансем,
ларса калаçар.

Сцена çинче хăйне чăнчăн артист пек тытать шурă çÿçлĕ арçын. Ку — **Василий Афанасьевич ДЕДУШКИН.**

Вăл 1933 çулхи кăрлачăн 14-мĕшĕнче Пăва районĕнчи Элшелĕнче çуралнă. 1952 çулта ялти вăтам шкула вĕçленĕ хыççăн 1954 çулччен Çĕпрел районĕнчи Шланга ялĕнчи 7 çулхи шкулта вырăс чĕлхи тата литературин вĕрентекенĕ пулса ĕçлет. 1954-1955 çулсенче çак районтах Чăваш Çĕпрел ялĕнчи 37 номерлĕ ача çуртĕнче воспитательте вăй хурать. 1955-1957 çулсенче Хусанти медучилищĕре вĕренет. Ăна хĕрлĕ дипломпа вĕçленĕ хыççăн хулари 2 номерлĕ ТЭЦăн сывату пунктĕнче ĕçлет, çав вăхăтрах медицина институтĕнче пĕлÿ илет. 1968 çултан пуçласа 1986 çулччен РСФСР апат-çимĕç промышленноçĕн министерствин Атăлçи округĕн инспекцийĕн Тутарстанра апатлану гигиенине тата продукци пахалăхне тĕрĕслекен санитари врачĕ пулса ĕçлет. 1986-1991 çулсенче Хусанти «Татарский» апат комбинатĕнче санитари врачĕнче вăй хурать. 1991-1997 çулсенче — «Татхлебпромра» санитари врачĕ. 1997 çултан пуçласа çак кунччен Республикăри информаципе аналитика центрĕн (РИАЦ) лекторĕ.

Чăваш культурине тĕпчекенĕ тата аталантарнине тишкерсен Василий Афанасьевич валли тепĕр биографи çырма пулать. Малалла вуласан эпĕ йăнăшманнине тавçăрса илĕр.

Сенкер кĕвентепе,
шурă витрепе
Сар хĕрсем анаççĕ çăл
шывĕ ăсма.
Çăл шывĕпе ыр утсене
Маттур яшсем
шăварнă чух,
Килĕр, ырă тăвансем,
сăрине ĕçер.

— Юрласан ĕçре çăмăл, — тетчĕ асанне. Вăл мана нумай юрăсем вĕрентсе хăварчĕ, — аса илет Василий Афанасьевич. — Ĕлĕк вĕт ачасем садике-шкула çÿремен, вĕсене асламăшсем пăхса ÿстернĕ. Пирĕн килте эп пĕчĕкçĕ чухнех (тетĕшĕ Н.С.Дедушкин, публицист. — **К.М.**) Ашмарин, Ильминский, Никольский çинчен калаçатчĕç. Хам чăваш тĕнчипе Николай Степанович кĕнекисене парнелесе хăварнă хыççăн уйрăмах кăсăкланма пуçларăм. Хусанти хваттерте пысăк чăваш библиотеки пухăнчĕ. Ун чухне тин ÿкĕнме пуçларăм Урташпа калаçнисене çырса илменнишĕн, Хусанкая темиçе хутчен курса та асра юлмалăх ларса калаçманнишĕн... Пирĕн вăхăтра вĕт хулара пурте часрах вырăса тухма васкатчĕç.

1960 çулсенче В.А.Дедушкин Хусанти чăваш хорне çÿренĕ. «Хĕрлĕ ялав» хаçатра тăрăшакан Василий Юдинпа, Константин Петровпа, Владимир Ухлипе туслă пулнă. Анчах «чăваш ĕçĕсемпе» чăнтан аппаланма юлашки çулсенче çеç тытăннă.

Ку тапхăр совет самани вĕçленсен пуçланнă. 1992 çултанпа паянхи кунччен вăл Хусанти П.Хусанкай ячĕллĕ ЧОКЦн председателĕн çумĕ. Çак вăхăтранпа В.А.Дедушкин тăван халăх культурине, искусствине, йăли-йĕркисене халăхра анлăн сарать. Телевиденире, радиора, хаçатра, музейсенче, концертсенче, тĕрлĕ тĕлпулусенче, пухусенче. Чăваш халăхĕн ĕçĕхĕлĕпе ытти халăхсене ун чухлĕ паллаштаракан çын урăх çук-тăр Хусанта. Петр Миров ертсе пыракан радиокăларăм йĕркеленĕренпе унта Васлей пиччен усă сасси янăрать. Мĕнле кăна юрăсем пĕлмест вăл. Вăйă, уяв, никрут, хăна, çăварни, çимĕк, туй юррисене шăрантарса шурсухал пире чăвашсен ĕлĕкхи тĕнчине илсе çитерет. «Чăваш шăпчăкĕ» юрă фестивальне иртттерме тытăнсан ăна республикăри пĕтĕм чăвашсем паллама пуçларĕç. Василий Афанасьевич çак фестивалĕн дипломанчĕ ятне виçĕ хутчен тивĕçнĕ.

Акă мĕн каласа пачĕ ун çинчен П.Хусанкай ячĕллĕ ЧОКЦăн пĕрремĕш председателĕ Николай Степанцев:

— Василий Афанасьевичпа чăвашсен центрне уçнă хыççăн 1992 çулта нарăс уйăхĕнче паллашрăмăр, вăл тÿрех общество ĕçне кÿлĕнчĕ. Пур çĕре те ĕлкĕрекен заместительпе ĕçлеме те çăмăл. Анна аппапа иккĕшĕ вĕсем миçе кăна концерт лартман-ши? Хула чăвашĕсен пур хăнасене те çавра çăкăрпа кăмăллăн кĕтсе илейнишĕн В.А.Дедушкина пуç таймалла. Туслăх çуртне усассишĕн вăл нумай тăрăшрĕ. Йĕркелес ăсталăхĕ унăн пысăк.

Чăнах та, Хусанти тĕп библиотекăра, Яшсен библиотекинче, Пăвари тĕп библиотекăра, Ешĕлварти тавралĕпĕлÿ музейĕнче, Çĕпрелти, Нурлатри, Павлăри, Анат Камăри, Теччĕри, Чистайри музейсенче чăваш кĕнекисен вуншар куравĕсене йĕркеленĕ. Питĕрпе Чĕмпĕре те çитнĕ Дедушкинăн куравĕсем. Сăмах май, унăн архивĕнче сайра тĕл пулакан кăларăмсем нумай: 1924 çулта Хусанта чăвашла тухнă «Утăм» альманах, 1926 çулхи «Сунтал» журнал, Г.Тимофеевăн «Тăхăрьялĕ», «Хĕрлĕ ялав» страницисем, чăвашсем çинчен çырнă Хусанта пичетленнĕ кĕнекесем тата ытти те. Тутарстанри чăвашсен историне, халăх сăнавĕсене, космонавтикăна, çамрăксене, çут çанталăка, çăкăра, чее халалланă 30 интереслĕ альбом хатĕрленĕ вăл. Çамрăкранпа улахсен, вăйăсен, никрут каçĕсен, çăварнисен ертÿçи. Уйрăмах Василий Афанасьевич туй пуçĕ пулма юратать. Мăшăрĕпе Нина Александровнăпа вĕсем Хусанта чей кăмăллакансен обществине йĕркелесе янă.

Пăва районĕнче чăваш культурине аталантарас ĕçре нумай вăй хунăшăн 1998 çулхи январĕн 20-мĕшĕнче Элшелĕнчи ял канашĕ В.А. Дедушкина «Ялăн хисеплĕ гражданинĕ» ята парса чыслать. Тăван ялĕнче Тăхăрьял музейне уçас шухăшпа çÿрет паянхи кун Васлей пичче.

Тата вăл пахчаçă. «Сам хозяин» хаçатра ĕçлекенсем халĕ те астăваççĕ Василий Афанасьевич редакцине пĕр метра яхăн дайкон (йÿç кăшман тĕсĕ) илсе килсе кăтартнине. Çăвĕпе дачăра хĕвелпе пиçет шурсухал, хĕлĕпе йÿçетнĕ çимĕçсемпе хăналать. Мĕн кăна çук унăн пахчинче, чи юратнă ÿсен-тăран — хăмла.

Хаçатпа та туслă Василий Афанасьевич. «Сувара» халăхра сарма пулăшнăшăн ăна редакци 1997 çулта Хисеп грамотипе тата хаклă парнепе чысларĕ.

ЧНКн кашни аслă пухăвне хутшăнать Тутарстанри чăвашсен ваттисен канашĕн председателĕ.

Вăхăт иртнĕçем халăхăн харпăр ăнлануլăхĕ улшăнма пуçларĕ. Васлей пичче те халь сцена çине халăха çăкăр-тăварпа саламлама хром атăпа шупăр тăхăнса мăнаçлăн тухать.

— Пурнăçри тĕслĕх — чăвашсен патриархĕ Иван Яковлев, — тет Тутарстанри ЧНКА канашĕн хисеплĕ членĕ Василий Афанасьевич.

Шурсухалăн ĕçĕсем курăнмасăр иртмеççĕ, Хисеп хучĕсемпе грамотăсем ун архивĕнче питĕ нумай, халăхра сумĕ ÿссе пырать. Чăваш Енпе Тутарстан Республикин президенчĕсем те паллаççĕ ăна, пĕлеççĕ халăхшăн тăрăшнине.

Кăрлачăн 14-мĕшĕнче пирĕн Васлей пичче 70 çул тултарать. Пурнăçра пысăк пĕлÿ пухнă çыннăн канашĕсем пире ĕçре питĕ пулăшса пыраççĕ. Çынна ялан ырă туma тăрăшнишĕн тата хисеплет ăна халăх. Çамрăксен камран тĕслĕх илмелли пур. Шурсухала юбилейпе ЧНКА канашĕ, П.Хусанкай ячĕллĕ ЧНКЦ, «Сувар» редакцийĕ хĕрÿллĕн саламлаççĕ.

Константин МАЛЫШЕВ.
Фарит ГУБАЕВ
сăнÿкерчĕкĕ.

САЛАМЛАТПĂР

Чистай районĕнчи Анат Кăтратара пурăнакан юратнă çыннăмăра, ***Иван Петрович ЗАЙЦЕВА,*** мăшăра, аттене, шăллăмăра, пиччене 50 çул тултарнă ятпа чун-чĕререн ăшшăн саламлатпăр. Сывлăху çирĕп, ĕмĕрÿ вăрăм, телейÿ тулли пултăр, йышăнсам пиртен салам! Телейлĕ пул эс, ан ватăл, çăкăр-тăвартан ан татăл, çемье ăшшинче чуну кантăр, инкек-синкек йăлтах-йăлтах манăçтăр. Уяв кĕреки тулли пултăр, хĕвелĕ çак кун саншăн йăл култăр.

Мăшăрĕ, 2 хĕрĕ, пĕр ывăлĕ, Павловсем, Николаевсем, Яковлевсем, Михайловсем тата çывăх тăванĕсем.

* * *

Чистай районĕнчи Анат Кăтрата ялĕнче пурăнакан юратнă ывăла, мăшăра, аттене, пиччене, ***Дмитрий Николаевич НУХРАТОВА*** 40 çулхи юбилейпе чун-чĕререн саламлатпăр.

Мĕн ĕмĕтленни яланах пурнăçлантăр, çулсем çумне çул хушăнсан та ан хурлан. Санăн пурнăç хитре, аннÿ, мăшăру пуррипе, ачусем ÿснипе, тăванусем йышлипе. Тулăх пурнăç, вăрăм ĕмĕр, çирĕп сывлăх, çемьере ăнлану, телей, юрату сунатпăр.

Амăшĕ, мăшăрĕ, виçĕ ачи, виçĕ шăллĕ, виçĕ йăмăкĕ, икĕ кинĕ, икĕ кĕрÿшĕ тата çывăх тăванĕсем.

* * *

Хаклăран та хаклă ***Мария Пантелеевна ДМИТРИЕВĂНА,*** Аксу районĕнчи Çĕнĕ Аксура çуралса ÿснĕ, хальхи вăхăтра Хусанта пурăнакан аккана, мăнаккана юбилейпе — 75 çул тултарнă ятпа саламлатпăр.

Ырлăх-сывлăхпа малашне те хăвăн йăмăкусене, мăнукусене кĕтсе илсе ăсатса яр. Çирĕп сывлăх, телей, канăçлăх сунатпăр.

Чистайра пурăнакан йăмăкĕ, мăнукĕсем, тăванĕсем.

* * *

Тĕнчери чи çывăх çыннăмăра, Çĕнĕ Шуçăм районĕнчи Чăваш Шупашкарĕнче пурăнакан ***Людмила Петровна УДИРЯКОВĂНА*** пысăк юбилейпе чун-чĕререн саламлатпăр.

Юратнă анне, яланах хальхи пек ырă кăмăллă та хаваслă, сывлăхлă та илемлĕ, тараватй пул. Ĕмĕрÿ вăрăм, пурнăçу телейлĕ пултăр.

Аттепе пĕр-пĕрне юратса, хисеплесе, ачусемпе мăнуксем çинче ыр курса, савăнса нумай-нумай çул пурăнма сунатпăр.

Тавах анне, юратнă анне,
Сана манмастпăр ĕмĕрне.
Тавах сана чун-чĕререн
Пăхса ÿстернĕшĕн пире.

Çывăх курса: 4 хĕрĕ, 3 кĕрĕвĕ, ывăлĕ, 5 мăнукĕ, мăшăрĕ, инкĕшĕ, тăванĕсем.

СПОРТ

ТЕННИС ЦЕНТРĔ ПУЛАТЬ

«Суварăн» иртнĕ номерĕнче Дэвис Кубокĕ Хусана килесси çинчен çырнăччĕ ĕнтĕ. Январĕн 11-мĕшĕнче «Ак Барс» çамрăксен центрĕнче Кубок презентацийĕ иртрĕ. Унта Раççей теннис федерацийĕн президенчĕ Шамиль Тарпищев тата ТР çамрăксен ĕçĕсен тата спорт министрĕ Марат Бариев Хусанта теннис центрĕ тăвасси çинчен пĕлтерчĕç. Унта тăватă корт пулмалла. Çаплах çулла теннисла выляма центрпа юнашар 8-12 лаптăк тума палăртнă.

Игорь МАТВЕЕВ.
Наиль КУРАМШИН сăнÿкерчĕкĕ.

УЧРЕДИТЕЛИ — Кабинет Министров Республики Татарстан, Комитет по управлению коммунальным имуществом администрации г. Казани и трудовой коллектив редакции

«Сувар»— еженедельная общественно-политическая чувашская газета. Издается с августа 1993 года. Зарегистрирована в Министерстве информации и печати Республики Татарстан. Рег. №425. Индекс 54156. Отпечатано в ГУП «ПИК «Идел-Пресс». 420066, г. Казань, ул. Декабристов, 2. Тираж—5430. Заказ №9701.
Рукописи не рецензируются и не возвращаются

Первым редактором был Владимир ДАНИЛОВ

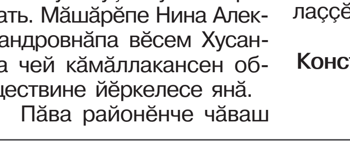

Адрес редакции: 420066, г. Казань, ул.Чистопольская,5, 2 этаж, ком. 3,4,5
Для писем: 420066, г. Казань, а/я 64
Телефон редакции: 92-36-46; факс: 18-33-75
E-mail: suvar@bancorp.ru

По вопросам доставки газеты обращайтесь по адресу: г. Казань, ул. Декабристов, 2 Газетно-журнальная экспедиция. Тел. 53-06-49.
Время сдачи в печать:
по графику — 12.00
фактически — 12.00

Группа выпуска
Дежурная по номеру Татьяна ВАСИЛЬЕВА.
Макет — Ю.Капитонов.
Компьютерный набор — М.Румянцева.
Компьютерная верстка — С.Колесникова.
Корректор — Е.Савельева.

Главный редактор Александр ИВАНОВ